

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
Кафедра економічної теорії та економічних методів управління

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан економічного факультет

Віталій ДЯЧЕК

2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
НЕВИЗНАЧЕНІСТЬ та РЕФОРМУВАННЯ ГОСПОДАРСЬКИХ СИСТЕМ

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти

галузь знань С «Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини»

(шифр і назва)

спеціальність С1 «Економіка та міжнародні економічні відносини»

(шифр і назва)

Спеціалізація С1.01 «Економіка»

освітня програма «Економіка»
(шифр і назва)

вид дисципліни за вибором
(обов'язкова / за вибором)

факультет Економічний

2025 / 2026 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою економічного факультету
“26” серпня 2025 року, протокол № 18

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: Ганна КОЛОМІЄЦЬ доктор економічних наук, професор,
професор закладу вищої освіти кафедри економічної теорії та економічних методів
управління

Програму схвалено на засіданні кафедри економічної теорії та економічних методів
управління

Протокол від “26” серпня 2025 року № 2

В.о. завідувача кафедри економічної теорії та економічних методів управління

(підпис)

Андрій ГРИЦЕНКО
(прізвище та ініціали)

Програму погоджено з гарантом освітньої програми (керівником проектної групи)

Економіка

назва освітньої програми

Гарант освітньої програми
(керівник проектної групи)

(підпис)

Володимир СОБОЛЕВ
(прізвище та ініціали)

Програму погоджено науково-методичною комісією економічного факультету

назва факультету, для здобувачів вищої освіти якого викладається навчальна дисципліна

Протокол від “ 26 ” серпня 2025 року № 1

Голова науково-методичної комісії економічного факультету

(підпис)

Дар'я ЗАГОРСЬКА
(прізвище та ініціали)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «НЕВИЗНАЧЕНІСТЬ І РЕФОРМУВАННЯ ГОСПОДАРСЬКИХ СИСТЕМ» складена відповідно ОНП «Економіка», спеціальність С1 «Економіка та міжнародні економічні відносини», спеціалізація С1.01. «Економіка»

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни: формування системи теоретичних знань, практичних навичок і фахових компетентностей стосовно процесу реформування господарських систем.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни

- Формування розуміння реформування господарської системи як інституційних перетворень;
- Опанування методами розробки реформ;
- Вироблення уміння аналізувати процес здійснення реформи.

1.3. Кількість кредитів 3 кр.

1.4. Загальна кількість годин 90 годин

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
обов'язкова	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
1-й,	
Семестр	
2-й	
Лекції*	
16 год.	
Практичні, семінарські заняття*	
14 год.	
Самостійна робота*	
60 год.	

*Розподіл на лекції, практичні заняття, самостійну роботу може змінюватися в межах 10% загальної кількості годин в залежності від зміни графіку навчального процесу внаслідок святкових і вихідних днів, а також з метою врахування особливостей засвоєння матеріалу конкретною групою студентів для досягнення запланованих результатів навчання.

1.6. Перелік компетентностей, що формує дана дисципліна

ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК02. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК03. Здатність працювати в міжнародному контексті.

ЗК04. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК05. Здатність розв'язувати комплексні проблеми економіки на основі системного наукового світогляду та загального культурного кругозору із дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності

СК05. Здатність виявляти, поглиблено аналізувати та вирішувати проблеми дослідницького характеру у сфері економіки з врахуванням економічних ризиків та можливих соціально-економічних наслідків, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних досліджень, у тому числі з питань європейської та євроатлантичної інтеграції.

СК06. Здатність обґрунтовувати та готувати економічні рішення на основі розуміння закономірностей розвитку соціально-економічних систем і процесів із застосуванням математичних методів та моделей.

СК08. Здатність коректно виявляти внутрішню логіку формування пріоритетів післявоєнного відродження української економіки в контексті його гармонізації з реалізацією Порядку денного у сфері сталого розвитку до 2030 року; застосовувати цей Порядок у викладацькій діяльності.

1.7. Заплановані результати навчання:

РН01. Мати передові концептуальні та методологічні знання з економіки, управління соціально-економічними системами і на межі предметних галузей, а також дослідницькі навички, достатні для проведення фундаментальних і прикладних досліджень на рівні світових досягнень з відповідного напрямку.

РН03. Розробляти та досліджувати фундаментальні та прикладні моделі соціально-економічних процесів і систем, ефективно використовувати їх для отримання нових знань та/або створення інноваційних продуктів у економіці та дотичних міждисциплінарних напрямках.¹³ Оцінювати можливі ризики, соціально-економічні наслідки управлінських рішень.

РН05. Пропонувати нові рішення, розробляти та наукові проекти, які дають можливість переосмислити наявне та створити нове цілісне знання та/або професійну практику і розв'язувати значущі і фундаментальні та прикладні

проблеми економічної науки з врахуванням соціальних, економічних, екологічних та правових аспектів; забезпечувати комерціалізацію результатів наукових досліджень та дотримання прав інтелектуальної власності.

а саме:

знати:

- зміст, основні методи і алгоритми реформування господарських систем

вміти:

- виокремити чинники, що впливають на здійснення реформ господарських систем,
- структурувати і оцінити витрати реформування господарських систем,
- визначити пастки реформування господарських систем.

1.8. Пререквізити: вказати перелік дисциплін, що передують вивченню даної дисципліни: сучасна теоретична економіка, економічна історія, історія економічної думки, інституційна економіка.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Теорія і практика реформування господарських систем

Тема 1. Методологія дослідження реформ.

Тема 2. Реформи в системі інституційних перетворень.

Тема 3. Стратегії реформ.

Тема 4. Витрати реформ.

Тема 5. Пастки інституційних перетворень.

Тема 6. Реформування окремих сфер і галузей.

Тема 7. Оцінювання результативності реформ.

Тема 8. Компаративний аналіз господарських реформ постсоціалістичних країн.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів	Кількість годин					
	денна форма					
	усього	у тому числі				
л		п	лаб.	інд.	с. р.	
1	2	3	4	5	6	7
Тема 1.		2				4
Тема 2.		2	2			8

Тема 3.		2	2			8
Тема 4.		2	2			8
Тема 5.		2	2			8
Тема 6.		2	2			8
Тема 7.		2	2			8
Тема 8.		2	2			8
Усього годин	90	16	14			60

4. Темы практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Методологія дослідження реформ.	2
2	Реформи в системі інституційних перетворень	
3	Стратегії реформ.	2
4	Витрати реформ.	2
5	Пастки інституційних перетворень	2
6	Реформування окремих сфер і галузей	2
7.	Оцінювання результативності реформ.	2
8.	Компаративний аналіз господарських реформ постсоціалістичних країн.	2
		14

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Опрацювання теми 1,2 та 3.	20
2	Опрацювання теми. 4 та 5.	10
3	Опрацювання теми 7.	10
4	Опрацювання теми 8.	20
		60

6. Методи навчання

Упорядкування взаємодії в процесі опанування дисципліни «Теорія та практика реформування господарських систем» спрямованої на досягнення поставлених цілей та запланованих результатів здійснюється переважно інтерактивними методами.

Застосовуються комплекс засобів інформаційно-рецептивного, репродуктивного, проблемного, пошукового, дослідницького характеру.

7. Методи контролю

Засвоєння

- теми (поточний контроль) контролюється на практичних заняттях відповідно до конкретних цілей,
- розділів (проміжний контроль) – на практичних підсумкових заняттях.

Передбачено застосовувати такі засоби діагностики рівня підготовки здобувачів:

- підготовка рефератів і їх обговорення

Підсумковий контроль засвоєння модулів здійснюється по їх завершенні на іспиті. Оцінка успішності здобувача з дисципліни виставляється за багатобальною шкалою і складається з суми балів поточної успішності (максимально 60 б.) і екзаменаційної оцінки (максимально 40 б.)

9. Схема нарахування балів

								За чотирирівневою шкалою	Σ
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	40	100
60 б.									

T1, T2 ... T7 – теми розділів

Умова допуску здобувача до підсумкового семестрового контролю – 30 балів за поточним контролем.

Умова допуску здобувача до підсумкового семестрового контролю – виконання індивідуального завдання.

Шкала оцінювання роботи підсумкового семестрового контролю

№ питання	1	2	Разом
Кількість балів	20	20	40

Критерії оцінювання здобувачів вищої освіти за відповіді на питання поточного контролю

Завданням поточного контролю є перевірка розуміння та засвоєння певного матеріалу, здатності осмислити зміст теми, вироблених навичок проведення дослідної роботи, умінь публічно представити певний матеріал (презентація).

Якісними критеріями оцінювання виконання завдань поточного контролю є:

- суб'єктне усвідомлення змісту;
- термінологічна коректність;
- повнота й ґрунтовність викладу;
- аргументованість тверджень.

Критеріями оцінювання виконання екзаменаційного завдання здобувачами є:

1. Повнота виконання завдання:

- Елементарна;
- Фрагментарна;
- Повна;
- Неповна.

2. Рівень самостійності здобувача

- під керівництвом викладача;
- консультація викладача;
- самостійно.

3. Сформованість навчально-інформаційних умінь (роботи з джерелами інформації, складання плану, конспекту, вміння користуватися бібліотекою)

4. Сформованість навчально-інтелектуальних умінь (визначення понять, аналіз, синтез, порівняння, класифікація, систематизація, узагальнення, абстрагування, вміння відповідати на запитання, виконувати творчі завдання тощо);

5. Рівень сформованості фахових вмінь застосовувати на практиці набуті знання:

- низький – володіння умінням здійснювати первинну обробку навчальної інформації без подальшого її аналізу;
- середній – уміння вибирати відомі способи дій для виконання фахових завдань;
- достатній – застосовує набуті знання у стандартних практичних ситуаціях;
- високий – володіння умінням творчо-пошукової діяльності.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка
	За чотирирівневою шкалою
90 – 100	відмінно

70-89	добре
50-69	задовільно
1-49	незадовільно

10. Рекомендована література

Основна література

Національна рада реформ <http://www.reforms.in.ua/ua/storinka/nacionalna-rada-reform>

Допоміжна література

1. Daron Acemoglu, James A Robinson. [Why nations fail: The origins of power, prosperity, and poverty](#) — 544 p.
2. Daron Acemoglu, James A Robinson. [The narrow corridor: States, societies, and the fate of liberty](#) – 542 p.
3. Норт Дуглас. Насильство та суспільні порядки. Основні чинники, які вплинули на хід історії. - Джерело: <https://nashformat.ua/authors/duglas-nort-books>— 44 p.
4. Райнерт Е.С. Як багаті країни стали багатими... І чому бідні країни залишаються бідними.- 2019 —416 с.
5. Коломієць Г. М., Алієва Е. І. Соціальний капітал як актуальний чинник антикризового розвитку господарської системи БІЗНЕС ІНФОРМ №11-2016 с.19-23
6. Коломієць Г.М., Глушач Ю.С. Цифрова економіка: контроверсійність змісту і впливу на господарський розвиток.- Бізнес-інформ.- 2017, №7. С.137-143. **index Copernicus**
7. Коломієць Г. М., Зарецька Л. М. Громадянське суспільство як драйвер господарських трансформацій: методологічний аспект .- Бізнес-інформ.- 2017, №12. С 13-18. **index Copernicus**
8. Коломієць Г.М., Калініченко Ю.Д.,Меленцова О.В. Актуальні чинники розвитку національних конкурентних переваг Бізнес інформ. - 2017, № 1. С.8-14. **index Copernicus**
9. Коломієць Г.М., Глушач Ю.С. Еволюція інституту рейтингування в механізмі господарських трансформацій.- Проблеми економіки. – 2018, № 3 (37). С. 165 – 170. **index Copernicus**
10. Коломієць Г.М., Глушач Ю. С. Амбівалентність рейтингування в умовах сучасних господарських трансформацій . - Бізнес інформ №11, 2018. С.34-41. **index Copernicus**
11. Коломієць Г.М., Меленцова О.В., Гузненков Ю.Г., Дідорчук І.Л. Кластери в маркетинговій стратегії місцевого самоврядування в умовах децентралізації.-«Проблеми економіки» 2019, №2 . С.89-95. **index Copernicus**

12. Коломієць Г.М., Меленцова О.В., Чередниченко А.П.
Рентоорієнтована поведінка як перешкода посткризового господарського розвитку Наукові записки Національного університету «Острозька академія» серія «Економіка» №17(45), 2020.С.16-21 **index Copernicus**
13. Коломієць Г.М., Меленцова О.В., Чередниченко А. П. Кризовий маркетинг – імператив відновлення бізнесу. «Інвестиції: практика та досвід» №15-16, 2022. С.22-28. **index Copernicus**

10. Джерела аналітичної інформації

1. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
2. Офіційний сайт Головного управління статистики у Харківській області [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://kh.ukrstat.gov.ua/>
3. РБК-Україна Інформаційне агентство [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.rbc.ua/>
4. Реформи в Україні: експертна оцінка [Електронний ресурс] / Режим доступу: <https://dif.org.ua/article/reformi-v-ukraini-ekspertna-otsinka-2019-2020-2021>
5. Реформи в Україні: громадська думка населення [Електронний ресурс] / Режим доступу: <https://dif.org.ua/article/reformi-v-ukraini-gromadska-dumka-naselennya-2019>
6. Європейська інтеграція України: динаміка громадської думки [Електронний ресурс] / Режим доступу: <https://dif.org.ua/article/evropeyska-integratsiya-ukraini-dinamika-gromadskoi-dumki>
7. Громадська організація «Нова країна» [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://novakraina.org/menu/reforms>
8. Якою має бути повоєнна економіка України [Електронний ресурс] / Режим доступу <https://ua.interfax.com.ua/news/video/856190.html>
9. Моя країна — не руїна: як створити ефективний компенсаційний механізм для відновлення України? [Електронний ресурс] / Режим доступу <https://uifuture.org/publications/moya-krayina-ne-ruyina-yak-stvoryty-efektyvnyj-kompensacijnyj-mehanizm-dlya-vidnovlennya-ukrayiny/>
10. Стратегія економіки воєнного часу. [Електронний ресурс] / Режим доступу <https://uifuture.org/publications/strategiya-ekonomiky-voyennogo-chasu/#more-10084>

